Zven birokracije

LUKA ZAGORIČNIK

Tomaž Grom: Bruto
Gledališče Glej
premiera 10. decembra 2006

zvočni performans

Glasbenik, improvizator in skladatelj Tomaž Grom je v ljubljanskem Gleju predstavil svoj novi žvočni performans Bruto. Grom je v zadnjih letih osrednji ustvarjalec, ki išče kreativne izzive v različnih sodobnih zvočnih praksah, od svobodno improvizirane godbe (Alzheimer trio), elektroakustične glasbe (duet Tilt), do kreiranja glasbe za scenske umetnosti.

Idejna zasnova zvočnega performansa, katere avtor je Grom, ob sugestijah Špele Trošt, je zelo preprosta – Grom namreč med nastopom kot edini nastopajoči izpolnjuje obrazce za ministrstvo za kulturo in MOL, pri tem pa ozvočuje ves proces. Zvok tako sledi gibanju pisala, šelestenju papirja, brnenju tiskalnika, tleskom pečata in skozi vzorčenje nato vstopa v prostor. Ozek nabor zvokov in šumov sledi duhomornemu ritmu akcije (izpolnjevanju obrazcev), v elektronskem členjenju pa hkrati sestavlja tudi vzporeden svet ohlapnih ponavljajočih ritmičnih struktur, ki nastajajo v spontani akciji, a skrbno sledijo ritmu nastopa. Suhoparni birokratski obrazci tako postanejo svojstveni glasbeni zapis, notacija, birokratski proces pa del kreativnega procesa, pravzaprav srž samega dela. Zaradi ožjega nabora zvokov zvočni cel celotne predstave izpade malce monotono, a ravno prek nje v celostni sliki odlično dopolnjuje koncept nastopa.

Nastop sam torej ponuja intimen vpogled v birokratski pol življenja umetnika, v konkretne podatke, navajanje konceptov in zasnov, vrednotenje lastnega ustvarjanja. Ta birokratski pol je nujen za preživetje umetnikov pri nas, za realizacijo njihovega dela in golo eksistenco kot kreativnih snovalcev. Obenem pa je vedno zunaj kreativnega horizonta umetnikovega dela.

Izvirnost in moč same ideje performansa Bruto je ravno v tem, da goli birokratizem umešča v kreativni proces. Pri tem se njegova izraznost še ne izčrpa, saj zunaj same izvedbe ponuja številna premišljevanja o naturi umetniškega ustvarjanja, tako na ravni odstiranja samega procesa kot na ravni komentarja. Nekaj teh vprašanj zastavlja že samo krajše programsko besedilo k predstavi: »O pritisku umetniške proizvodnje/potrošnje. O negotovosti, /.../, nenehnem boju za preživetje, nenehnem proizvajanju in ponujanju idej, konceptov ...« Grom v suvereni izvedbi ne ponuja odgovorov, niti komentarjev, temveč predvsem hudomušno odstira trpko realnost. Morda gre lahko celo dlje. Morda z nadgradnjo, ki bi v umetniško delo vključila orkester birokratov ministrstva za kulturo. Priložnost bo že kmalu ob zaključnih rokih različnih razpisov.

DELO, 14.12.2006